

Täysistunto

Torstai 8.12.2022 klo 15.59—20.08

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta annetun lain, valtion etuusto-oikeudesta eräillä alueilla annetun lain ja etuostolain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 222/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 121/2022 vp
Valiokunnan mietintö PuVM 6/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 6/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Häkkänen, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

19.16 **Antti Häkkänen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä on hyökkäyssodallaan aloittanut vaarallisemman aikakauden Euroopassa, ja se näkyy myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Suomi vahvistaa omaa kovaa, sotilaallista turvallisuuttaan liittymällä puolustusliitto Natoon, tiivistämällä kahdenvälistä ja monenvälistä puolustusyhteistyötä kumppanimaiden kanssa ja nostamalla merkittävästi puolustusbudjettia. Tämän lisäksi Suomi läpivalaisee jatkossa useat eri yhteiskunnan sektorit kokonaisturvallisuuden ajattelun kautta. Jatkossa on peilattava kansallisen turvallisuuden näkökulman kautta energia, tietoverkot, teknologia, yritysomistukset, kriittisten raaka-aineiden omistaminen ja niin edelleen. Tässä mietinnössä on kyse ulkomaalaisten kiinteistöomistusten kontrollin parantamisesta. Puolustusvaliokunta kannattaa selkeitä kiristyksiä ulkomaalaisten kiinteistöomistusten valvontaan ja kontrolliin.

Puolustusvaliokunta edellytti jo edellisellä lainvalmistelukierroksella, että mahdollisuuksia lakien tiukentamiseen arvioidaan koko ajan, ja sen vuoksi uusi hallituksen esitys on nyt eduskunnan käsittelyssä. Puolustusministeriö on sinänsä jo käynnistänyt useita jatkoselvityksiä, mutta ne jatkoselvitykset jäävät ensi vaalikaudelle.

Arvoisa puhemies! Tässä uudistuksessa on siis kyse jo olemassa olevan lainsäädännön kiristämisestä. Keskeisin ja tärkein uudistus on puolustusvaliokunnan mielestä se, että kansallinen turvallisuus lisää kiinteistön ostoluvan myöntämisen edellytyksiin. Lupa kiinteistön hankinnalle voidaan nykyisen sääntelyn mukaan myöntää, jos hankinnan ei arvioida vaikeuttavan maanpuolustuksen järjestämistä, alueellisen koskemattomuuden valvontaa ja turvaamista eikä rajavalvonnan, rajaturvallisuuden tai huoltovarmuuden varmistamista, mutta nyt uudessa esityksessä ehdotetaan, että jatkossa kansallista turvallisuutta vaarantavat kiinteistöhankinnat voidaan myös estää. Kansallisen turvallisuuden huomioin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

ti on erittäin kannatettava lisäys, ja se helpottaa merkittävästi tiedonvaihtoa puolustushallinnon ja sisäasiainhallinnon välillä, kun kansallinen turvallisuus suojattavana intressinä otettaisiin itsenäisesti huomioon maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja huoltovarmuuden turvaamisen rinnalla.

Mitä on kansallinen turvallisuus? Sitä ei ole tyhjentävästi määritelty missään laissa, ja vasta tiedustelulakien säätämisen yhteydessä asiaa pohdittiin ensimmäistä kertaa syvällisemmin. Valiokunta katsoi mietinnössään, että kansallinen turvallisuus on monisyinen käsite, jonka ytimessä on kansakunnan turvallisuus ja olemassaolo. Mietinnössä todetaan, että mahdollisimman laaja kansallisen turvallisuuden määritelmä on välttämätön edellytys sille, että lainsäädännön suomia mahdollisuuksia voidaan täysimääräisesti hyödyntää esimerkiksi kriittisen infrastruktuurin tehokkaassa suojaamisessa.

Arvoisa puhemies! Tässä uudistuksessa on myös muita tärkeitä parannuksia. Lupalain 8 §:ssä säädetään puolustusministeriön tiedonsaantioikeudesta. Nykylain mukaan puolustusministeriöllä on oikeus saada kyseisessä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maksutta ja salassapitosäännösten estämättä vain Maanmittauslaitokselta. Nyt viranomaislistaus päivitetään vastaamaan tosiasiallista tarvetta. Valiokunta korosti mietinnössään lausuntomenettelyn osalta sitä, että puolustusministeriölle tulee luovuttaa kaikki tarpeellinen tieto kiinteistökaupan lupapäätösharkinnan tueksi, siten että kokonaisarkkitehtuuria voidaan tehdä puolustusministeriössä kaiken oleellisen tiedon valossa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi myös etuosto-oikeuden metrimäärän rajaamista nykyisestä 500—1 000 metristä 1 000 metriin. Samoin ehdotetaan, että valtiolla on viimekätinen etuosto-oikeus kuntaan nähden. Valiokunta kannatti molempia muutoksia. Metrirajan täsmentämisellä tehdään lain tulkinnasta suoraviivaisempaa ja ennakoitavampaa sekä lain soveltajan että kiinteistön hankinnan osapuolten kannalta. Valtion etuosto-oikeudella pyritään suojaamaan koko valtakunnan intressejä eli maanpuolustusta, rajavalvontaa ja turvallisuutta, alueellisen koskemattomuuden valvontaa ja turvaamista sekä kansallista turvallisuutta. Kunnan tulokulma asiaan voi olla toinen verrattuna valtion tulokulmaan.

Arvoisa puhemies! Meillä on siis käsissämme kaikin tavoin kannatettava esitys, jota mietinnössä vielä täsmennetään. Katse kohdistuukin nyt jatkovalmisteluun. Valiokunta toteaa mietinnössään, että jatkoselvittelyssä on tarkasteltava maanvuokraukseen ja yritysjärjestelyihin liittyviä kysymyksiä, joissa ei ole samanlaista ulkomaalaisvalvontaa kuin kiinteistökaupoissa. Valiokunnan mielestä on selvää, että myös asunto-osakkeiden ostaminen ja hallinta voivat muodostaa uhan kansalliselle turvallisuudelle.

Puolustusministeriö on selvityksissään tuonut esiin, että kaksoiskansalaisten osalta lainsäädännön kiristäminen on perustuslain näkökulmasta erittäin vaikeaa. Perustuslaki on toki otettava huomioon sääntelyä kiristettäessä, mutta nykyinen turvallisuustilanne huomioiden asialle on välttämätöntä tehdä jotain ensi vaalikaudella.

Lopuksi todettakoon myös se ilmiselvä tosiseikka, ettei minkään sääntelyn avulla saada aikaan sellaista tilannetta, että viranomaisilla olisi aina tiedot kaikkien kiinteistöjen käyttötarkoituksesta tai tosiasiallisista omistussuhteista. Esimerkiksi bulvaanien avulla tehtyjä kiinteistökauppoja on mahdotonta todentaa täysin aukottomasti, ja vain Suomen kansalaisuuden omaavaa yksityishenkilöä voidaan myös käyttää muodollisena välikätenä kaupoissa. Lisäksi kiinteän omaisuuden hallinta on vain yksi osa vaikuttamisyrityksiä Suomen kansallisen turvallisuuden vaarantamisessa. Tästä huolimatta valiokunta katsoo mietinnös-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

sään, että on välttämätöntä tarkastella kaikkia lainsäädännöllisiä lisätoimia, joiden avulla tilannetta voidaan nykyisestä edelleen parantaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

19.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Kiitos puolustusvaliokunnan puheenjohtajalle, edustaja Häkkäsel-le esittelystä. Tätä me olemme puolustusvaliokunnassa käsitelleet hyvin pitkään ja perusteellisesti.

Itse nostin eduskunnassa venäläisten maakaupat esille ensimmäisen kerran vuonna 2009. Helmikuussa kyselytunnilla nostin esille niin sanotun Saarijärvi-tapauksen. Sen oli MTV-kolmosen 45 minuuttia -ohjelma ottanut aiemmin omassa insertissään käsittelevyn, ja sen myötä toin tämän huolen eduskunnan kyselytunnille. Sen kyselytunnin jälkeen sain aika paljon arvostelua. Minua syytettiin russofobiasta, pelottelusta ja tilanteen ylidramatisoinnista. Silloin 2009 prikaatikenraali evp. Hannu Luotola totesi, että strategisissa paikoissa tulisi rajoittaa lainsäädännöllä ulkomaalaisten omistuksia. Tästä on kulunut toistakymmentä vuotta.

Myöhemmin käsiteltiin eduskunnassa Nord Stream 2 -hanketta, ja silloin otin itse esille myös tämän hankkeen muita kuin ympäristönäkökulmia, ja vastaukset olivat hyvin samansuuntaisia: vähän russofobiasta syytettiin, pelottelusta ja niin poispäin. Kirjoitin aiheesta silloin myös blogiini.

Valitettavasti täytyy todeta, että meillä näissä kysymyksissä on tehty liian vähän ja liian myöhään — vähän ehkä niin, että vasta siinä vaiheessa, kun on ollut kutakuinkin pakko tehdä, on löytynyt se vahva yhteinen tahtotila näihin ryhtyä. Viime kaudella pääministeri Juha Sipilän hallitus ryhtyi näissä asioissa toimeen. Silloin tehtiin ensimmäisiä näitä rajoittavia toimenpiteitä, ja niillä saatiin tiettyjä parannuksia aikaan.

Nyt tässä esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta annettua lakia ja valtion etuosto-oikeutta eräillä alueilla ja myös etuustolakia, mitä valiokuntamme puheenjohtaja, edustaja Häkkänen tuossa hyvin kävi läpi. En sitä lähde enää toistamaan.

Tässä tulee myös tällainen uusi etäisyysajattelu, yksi kilometri. Tästä olen saanut jo palautetta, ja tuota kilometrimäärää pidetään liian lyhyenä. On esitetty, että kilometrimäärän pitäisi olla viisi kilometriä. Tämä on varmasti yksi, joka myös tässä jatkovalmistelussa on syytä ottaa pohdintaan.

Niin kuin edustaja Häkkänen edellä totesi, jatkovalmisteluun menevät myös osakeomistukset, yritysomistukset ja myös erilaiset vuokraustilanteet, joissa tiloja vuokrataan. Tämän käsittelevyn yhteydessä koin myös oman 12-vuotisen puolustusvaliokuntaurani ajan mielenkiintoisimman tilanteen, kun meillä asiantuntija tuli kertomaan avoliiton käsitteestä puolustusvaliokunnalle, sillä sekin on tässä kokonaisuudessa huomioitu, miten erilaisissa tilanteissa voidaan omistusten kanssa toimia.

Itse toivon, että tässä jatkovalmistelussa, jota väistämättä joudumme Venäjän omistusten takia tekemään, ja ehkä muutamien muidenkin ulkovaltojen kansalaisten omistusten kanssa, yhtenä keskeisenä nostettaisiin esille myös niin sanottu vastavuoroisuusperiaate tai vähintään sen perusteellinen selvittäminen. Jos me emme voi omistaa tietyssä maassa kiin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

teistöjä, maata tai muuta, ei silloin tuonkaan maan kansalaisen tarvitse meidän maassamme voida omistaa.

Olen aiemmin näissä keskusteluissa nostanut esille sen, että, no, ratkaiseeko tämä nyt tehty lainsäädäntö nämä ongelmat. Tämä vie tätä tilannetta parempaan suuntaan, mutta ei, tämä ei tule näitä lopullisesti ratkaisemaan. Niin kuin valiokuntamme puheenjohtajakin edellä totesi, oleellista on se, mihin tiettyjä kiinteistöjä käytetään — ei se, kuka kiinteistön loppupelissä omistaa, vaan se, mihin sitä kiinteistöä käytetään. Voidaan käyttää bulvaaneja, voidaan käyttää vuokrausta, voidaan käyttää erilaisia keinoja, ja näitä pitää selvittää. Olen itse todennut, että sellaisissa paikoissa, joissa kiinteistöä tai osaketta tai jotain muuta voidaan käyttää kyseenalaisella tavalla, omistukset tulee pitää vain ja ainoastaan Suomen valtion omistuksessa, ja tällä tavalla tietyissä hankkeissa, kohteissa on jo toimittukin.

Arvoisa puhemies! Loppuun nostan vielä sen, että, no, millä tavalla sitten voisimme näissä tilanteissa toimia tehokkaammin. On hyvä, että kiinteistöomistuksissa ja muissa omistuksissa teemme kaiken mahdollisen, ja itse toivon, että lopulta myös tuon vastavuoroisuusperiaatteen otamme käyttöön, mutta oleellista on se, että meidän tiedustelulainsäädäntö on kunnossa, tiedustelun resurssit ovat kunnossa ja muiden tähän kokonaisuuteen liittyvien viranomaisten resurssit ovat kunnossa. Se on ainoa tae sille, että me voimme puuttua vakoiluun, näiden tilojen väärinkäytöksiin jo etunojassa.

No, joku kysyy, että eikö Suomessa tapahdu tätä vakoilua, mistä esimerkiksi Norjassa ja Ruotsissa on saatu pidätyksiä ja esimerkkejä. Kyllä, aivan varmasti sitä meilläkin tapahtuu, mutta meillä näihin tilanteisiin on puututtu nopeammalla aikataululla ja usein jo siinä vaiheessa, kun rikos on vasta ollut valmisteluvaiheessa. Mutta resurssit kuntoon tiedusteluviranomaisille ja koko turvallisuuden ketjuun — se on paras tae näissäkin kysymyksissä tehokkaasti toimimiselle.

Tämä esitys vie asiaa hyvään suuntaan, ja ministeri Kaikkoselta jälleen yksi hyvä työ.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

19.31 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Suomessa on tosiaan pitkään käyty keskustelua Eta-alueen ulkopuolisten maiden kansalaisten oikeudesta ostaa ja omistaa maata ja kiinteistöjä maassamme. Suomalaisia ovat huolettaneet erityisesti venäläisen maan- ja kiinteistöomistuksen mahdolliset vaikutukset maamme turvallisuudelle. Esimerkiksi näin on todettu: ”Mutta ei ole mahdollista vaikenemalla sivuuttaa sitä ilmeistä valtiollista vaaraa, joka uhkaa itsenäistä Suomea muukalaisasutuksen kautta, joka on kansallisessa yhteydessä naapurimaahan, joka tosiaan tällä haavaa on hajaannuksen ja heikkouden tilassa, vaan jonka entinen voima saattaa palata.” Näin sanoi kokoomuksen kansanedustaja Tekla Hultin vuonna 1919 eli vähän yli sata vuotta sitten lähetekeskustelussa, kun eduskunta käsitteli hänen aloitettuaan ulkomaalaisia koskevasta kiinteän omaisuuden ostokiellosta Viipurin läänissä. Jo tuolloin oli huomattu, millaisia riskejä hallitsematon kiinteistökauppa voi synnyttää. Tekla Hultinin lakialoite meni tuolloin läpi ja siten, että ostoil-le tuli totaalinen kiello. Tekla Hultin piti tätä yhtenä pitkän poliittisen uransa merkittävimmistä saavutuksista.

Kiinteistöjä voidaan käyttää laittomaan tiedustelutoimintaan, tukikohtana terroristiselle toiminnalle, niitä voidaan käyttää varastona mahdollisen hyökkäyksen varalle ja niin edelleen. Siksi on tärkeää, että niiden omistusta tarkkaillaan ja ainakin ilmeisimpiin tapauksiin puututaan viranomaistoimin siten, että kaupat estetään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

Kuten edustaja Heinosenkin puheenvuorosta kuulumme, kiinteistöomistuksen rajoittaminen oli pitkään vaikea keskustelunaihe maassamme, kunnes Sipilän hallitus viimein loi lainsäädännön, jonka avulla kiinteistön hankintaa voidaan rajoittaa tietyillä maanpuolustukseen liittyvillä alueilla. Reiluuden nimissä on todettava, että SDP:n kansanedustaja Suna Kymäläisen sitkeällä työllä kiinteistön omistamisen suitsimiseksi on ollut merkittävä vaikutus näihin edistysaskeleisiin.

Se, ettei voimassa olevan lain pohjalta ole tarvinnut pakkokeinoin estää nyt viime vuosina kuin yksi kauppa, ei tarkoita sitä, että säädös olisi tarpeeton. Jo pelkkä rajoittavan lainsäädännön olemassaolo kertoo tahoille, joilla on pahoja aikeita, että suora toiminta todennäköisesti johtaa salahankkeiden paljastumiseen — näin ollen niitä ei kannata edes yrittää. Jo toteutetulla säädöspohjalla voidaan siis sanoa olevan vahva ennaltaehkäisevä vaikutus.

Nyt esitettävät tiukennukset lisäävät viranomaistemme vaikutuskykyä ja parantavat mahdollisuuksia estää haitallisia kiinteistöhankkeita. Esitys on mukiimmenevä, ja sitä voi kannattaa, mutta samaan hengenvetoon on todettava, että siinä on aukkoja eikä säädöspohja ole vielä riittävän tiukka. Pidimme valiokunnassa erittäin tarpeellisena lupalakiin tehtävää lisäystä, että kiinteistön hankinta ei saa uhata kansallista turvallisuutta. Tämä parantaa rajoittavan säädöspohjan vaikuttavuutta. Nyt kiinteistön ostolupahakemus voidaan hylätä tietyin perustein ja puolustushallinnolla on oikeus selvittää ostoksilla olijoiden tausta ja myös kauppaan käytettävien varojen alkuperä. Valtiolle tulee etuosto-oikeus kansallisen turvallisuuden perusteella, mikäli kaupan estäminen on tarpeen turvallisuuden varmistamiseksi.

Vaikka nyt otetaan askelia eteenpäin, ei tämä vielä riitä. Vuokraustoimintaan on saatava samankaltainen rajoittava lainsäädäntö. Nyt kuka tahansa voi vuokrata kiinteistön ja toimia sieltä kuin omistaja ikään. Edelleen asunto-osakkeet tulee ottaa samalla tavalla valvontaan. Jo nyt tiedetään, että esimerkiksi Kaakkois-Suomessa voi olla yhdellä yksöllä kymmeniä venäläisiä omistajia. Tämä ei ole suora riski kansalliselle turvallisuudelle mutta epäterve ilmiö yhtä kaikki. Asunto-osakkeiden omistaminen tai hallinta voi muodostaa uhkan kansalliselle turvallisuudelle. Tästä on viitteitä Ukrainan sodassa, jossa venäläisiä operaatoreita muutti hyökkäysalueelle etukäteen, perusti pieniä asevarastoja, joiden turvin he osallistuivat hyökkäykseen tihutöillä ja opastamalla Venäjän armeijan iskuja ja joukkoja. Myös erilaisin yritysjärjestelyin ja bulvaanien turvin voidaan saada kiinteistöjä hallintaan siten, että niitä voidaan käyttää kansallista turvallisuutta vaarantaviin tarkoituksiin. Tähän on puututtava, mutta näyttää siltä, että jo tarkoituksenmukaisuussyystä asia siis jää seuraavan eduskunnan ja hallituksen harteille.

Kaksoiskansalaisuuksien myöntämisestä tulee myös luopua. Ne, joilla se jo on, voivat kansalaisuuden pitää, mutta uusien myöntämisestä tulee luopua tyystin. Sellaista konseptia ei tarvita. On myös pidettävä mielessä, että kiinteistön omistuksen käyttäminen Suomen turvallisuuden kannalta haitalliseen toimintaan on vain yksi kanava yrittää toteuttaa pahoja aikeita. Tämä on vain yksi kansallisen turvallisuuden osa-alue, jossa tiukennettavaa riittää. Aiemmissa puheenvuoroissa kuulumme muita hyviä ehdotuksia, jotka on mahdollisimman pian seuraavalla kierroksella toteutettava.

Kun Venäjä on osoittanut toiminnallaan maailmalle brutaalin raakuutensa, on Suomen myös kehitettävä viranomaisten toimintamahdollisuuksia siten, että uhkaavat aiheet saada pysäytetyksi, oli sitten kyse kiinteistöjä hyödyntävästä haitallisesta toiminnasta tai muusta Suomea vahingoittavasta toiminnasta. Nykyinen Venäjä on yleisvaarallinen uhka koko Euroopalle, ja tähän uhkaan pitää myös lainsäädäntömuutoksin varautua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Autto, olkaa hyvä.

19.36 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Euroopassa riehuu sota, ja tällaisena aikana lakia säädettäessä asioiden käsittelyjärjestyksen tulee olla se, että maanpuolustuksen tarpeet menevät kaiken edelle. Kriisin keskellä myös huoltovarmuuden tarpeista täytyy huolehtia. Varmasti sitten kolmantena keskeisenä asiana tulevat oman teollisuutemme, kaikkien vientialojemme, tarpeet, jotta sitten myös tästä kriisistä voimme taloudellisesti selviytyä.

Siksi, arvoisa puhemies, on tärkeää, että tänäkin iltana käsittelemme eduskunnassa maanpuolustuksellisia tarpeita, Suomen turvallisuuden vahvistamista sitä kautta, että venäläisten kiinteistöomistuksia Suomessa suitsitaan. Tämä on tärkeää lainsäädäntöä, ja kiittän puolustusvaliokunnan puheenjohtajaa, edustaja Antti Häkkästä siitä työstä, jota valiokunta on tässä asiassa tehnyt.

Mutta, arvoisa puhemies, tietysti valiokunta on voinut toimia vain sen pohjalta, mitä hallitus on esityksenä tuonut, ja valitettavasti tämäkin tuiki tärkeä lainsäädäntö on jäänyt vailinaiseksi sillä tavoin, että maanvuokraukseen, yritysjärjestelyihin, asuntojen vuokraukseen liittyviä kysymyksiä jää edelleen avoimiksi. Myös esimerkiksi kaksoiskansalaisuuksiin liittyvä problematiikka on ratkaisematta, ja lainsäädännössämme on monenlaisia akuutteja, tässä ajassa korostuvia turvallisuuspuutteita, joihin pitäisi löytää kestäviä ratkaisuja.

Tässä mielessä, arvoisa puhemies, olen hyvin pettynyt siihen, että kun pääministerikin lupasi aiemmin, että myös oppositiota tullaan kutsumaan mukaan parlamentaariseen työskentelyyn nyt tässä loppusyksyn mittaan, alkutalven aikana, jotta näihin kysymyksiin, jotka ovat nyt ajankohtaisia, voidaan koko eduskunnan yhteistä kantaa hakea ja edistää näitä tuiki tärkeitä lainsäädäntöhankkeita niin, että valmistuessaan niitä voitaisiin säätää voimaan jopa eduskunnan vaalitaun aikana tai myös siinä tilanteessa, kun vaalien jälkeen maahan muodostetaan uutta hallitusta — ei voi olla niin, että esimerkiksi vaalirytmi katkaisee tätä turvallisuuden parantamiseksi tehtävää työtä — niin valitettavasti tämä pääministerin koolle kutsuma parlamentaarinen työskentely oli lähinnä tällainen infotilaisuus tästä sinänsä myös tärkeästä rajasteen rakentamisesta, mutta oppositio olisi nimenomaan varmasti halunnut tämmöistä laajempaa yhteistä työtä. Mielestäni tulee jatkaa nyt senkaltaista työskentelyä, jolla kevään aikana laadittiin Nato-selonteko, jonka pohjalta Suomi on nyt yhteisen puolustusliiton jäseneksi hakeutumassa, jonka pohjalta valmiuslakia pystyttiin kiireellisenä päivittämään, jonka pohjalta rajalakiin saatiin Suomen turvallisuutta lisäävät muutokset. Nämä olivat todella tärkeitä, ja tässä parlamentaarinen työskentely osoitti voimansa, ja tämänkaltaista työskentelyä tulisi jatkaa ja olisi tullut jatkaa jo aiemmin, jotta asiat etenevät kuten pitää ja turvallisuutta pystytään yhdessä voimakkaasti lisäämään.

Arvoisa puhemies! Otan tämän asian käsittelyn yhteydessä esille vielä yhden näkökulman: Venäjä ja Kiina ovat erittäin kiinnostuneita arktisista alueista, ja Suomi täällä arktisella alueella on tietysti monella tapaa tämän kiinnostuksen keskiössä. Tässäkin mielessä nämä tämänkin hyvän lakihankkeen jälkeen lainsäädäntöömme jäävät puutteet näistä vaikkapa maanvuokraukseen, yritysjärjestelyihin ja asuntojen vuokraukseen liittyvistä asioista ovat meillä erittäin herkkiä kysymyksiä. Ne eivät siis koske ainoastaan Venäjän intressiä tällä alueella vaan myös muiden kolmansien maiden intressejä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

19.41 **Sakari Puisto ps:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys on kannatettava, ja edustajakollegat ovat jo edellä perustelleet tätä esitystä ansiokkaasti ja myös nostaneet esiin jatkovalmistelun tarpeen ja muun muassa tämän vastavuoroisuusperiaatteen selvittämisen tarpeen.

Edustaja Häkkänen tässä ihan esittelypuheenvuorossaan nosti esiin myös sen, että tämä kiinteistöpuoli, kiinteä omaisuus, on yksi sektori, mitä pitää tarkastella, mutta Suomen kansallisen edun ja turvallisuuden vaalimiseksi on myös paljon muita, joita pitää vielä tarkastella, ja yksi asia on teknologia. Siinä haasteena on se, että teknologia on hyvin heterogeenistä, erilaisia toimijoita ja informaatiota tuottavia tahoja on varsin paljon, ja se tekee tästä haastavaa.

Mutta se, mikä pitäisi laittaa ensin kuntoon, jotta tätä kenttää pystyttäisiin hallitsemaan paremmin, on Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikan johtaminen, mikä on tällä hetkellä hyvin hajanaista. Ajattelen, että jos tämä tki-koordinointi saataisiin aluksi kuntoon, niin yksi positiivinen sivuvaikutus tästä tältä osin olisi myös tämä kansallisen edun ja turvallisuuden vaaliminen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

19.42 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden kiinteistöhankintojen luvanvaraisuudesta annetun lain, valtion etuusto-oikeudesta eräillä alueilla annetun lain ja etuustolain muuttamisesta, ja näillä kaikilla tavoitteena on, että kiristetään EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevien toimijoiden valtion alueelta hankittavien maiden ostoa.

Mielestäni tämä on tarpeellinen sillä tavalla, että meidän pitää kansallisen turvallisuuden edun nimissä vaalia niitä alueita, jotka meidän kriittisen infran alueiden lähellä ovat. Tämä on ollut meillä valiokunnassa, ja tämä on laki parempaan suuntaan, ja tässä ruuvataan lakia kireämmäksi siten, että esimerkiksi tällä hetkellä venäläinen toimija tai henkilö ei pysty maata hankkimaan ilman, että pohditaan, onko se kansallista turvallisuutta vaarantavaa.

Tässä on ongelmia siinä, että voidaan periaatteessa toimia jonkun bulvaanin kautta tai vuokrata kiinteistöä tai yhtiöiden ja yrityskauppojen kautta saada hallintaoikeus johonkin kiinteistöön, käytännössä maa-alueeseen. Tässä hyvin usein on noussut esille: esimerkiksi joku aika sitten kerrottiin tapauksesta, että oli tällainen kaivosalueen varaus jo ulkomaille myynnissä niin että tavallansa sitä kautta saataisiin oikeus nostaa jotain malmia — taitaa olla nimeltään kaivosvaraus, mitä myytiin jossakin ulkomailla. Tämä on sillä tavalla huolestuttavaa, ja itse olen yrittänyt nostaa esille sitä, että myöskin tuulivoima-alueet ovat ihan yhtä kriittistä infraa ja niiden kautta saadaan isoja maa-alueita hallintaan ja vaarana on, että kun Suomessa on siihen omia toimijoita, jotka ovat tehneet aluevarauksia ja luvituksia ja muita, niin sitten hyvin usein, kun se on saatu luvitettua, se saatetaan myydä siinä vaiheessa tai sitten myydä siinä vaiheessa, kun se on rakennettuna. Eli näihin pitää jatkossa kiinnittää huomiota erittäin paljon.

Sitten täältä otan esille: ”Kansallista turvallisuutta voivat uhata myös kriittisen infrastruktuurin ja maa-alueiden omistussuhteisiin liittyvä hyväksikäyttö Suomea ja sen kansalaisia vastaan kriisitilanteessa. Lisäksi digitalisaatioon liittyvä tiedon avoimuus voi aiheuttaa yllättäviäkin negatiivisia vaikutuksia yhteiskunnalle, jos esimerkiksi maanpuolustuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

seen liittyviä tietoja tätä kautta päätyy kaikkien saataville.” Tämä on semmoinen asia, mihinkä pitäisi jatkossa kiinnittää erittäin paljon huomiota.

Sitten täällä on pikkusen haasteellinen kohta tästä etuosto-oikeudesta — kuten edustaja Heinonen mainitsi — johon valiokuntakin on kuitenkin suopunut, koska tämä nyt aikaisempaa lakia jo kiristää: ”Tarkennus säättää soveltamisalaksi 1 000 metriä on perusteltu. Muutoksella tehdään lain tulkinnasta suoraviivaisempaa ja ennakoitavampaa sekä lain soveltajan että kiinteistön hankinnan osapuolten kannalta. Valiokunta huomauttaa, että merkittävästi suurempi soveltamisala kuin 1 000 metriä vaikeuttaisi Suomessa tehtäviä kiinteistökauppoja.” Me käytiin valiokunnassa tästä keskustelua, ja niin kuin edustaja Heinonen totesi, tämän osalta me varmasti joudumme tätä lakia vielä ruuvaamaan kireämmälle.

Luen eri kohdasta: ”Valtiolla on etuosto-oikeus kiinteistön kaupassa, jos kiinteistön hankkiminen on tarpeen maanpuolustuksen, rajavalvonnan tai rajaturvallisuuden varmistamiseksi taikka alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen takia.” Elikkä tätä koskee se 1 000 metrin raja, ja tämä liittyy etuosto-oikeudesta annettuun lakiin. Kuitenkin lupalain puolella on sitten semmoinen, että EU- ja Eta-alueen ulkopuoliset toimijat kauempanakin kuin tästä 1 000 metrin rajasta tarvitsevat luvan siihen, että he voivat ostaa maata. On hyvin vähän annettu kielteisiä päätöksiä tästä luvasta, mutta myös jo sillä, että lupalaissa on tällainen mahdollisuus, on semmoinen ennakoiva vaikutus.

Nämä molemmat ovat semmoisia lakeja, että katson, että niihin tulee palata. Tällä hetkellä naapurimaassamme riehuva sota kyllä antaa semmoisen signaalin, että meidän pitää olla erittäin tarkkoja, ja mielestäni kaikkiin näihin kauppoihin pitää vakavasti suhtautua niin, että onko näissä jotakin vaaraa meidän kansalliselle turvallisuudelle, ja meidän Puolustusvoimien näkökulmasta tulee aina miettiä, [Puhemies koputtaa] onko näissä joku uhkan mahdollisuus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

19.50 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Tämä laki varmaan sinänsä on hyvä, mutta jos ajatellaan sisäistä turvallisuutta, niin varmaan yksi tärkeä kontrollointikohde tulevaisuudessa on se, miten näitä kiinteistöjä käytetään ja kuka näitä kiinteistöjä käyttää. Tässä on mainittu bulvaanit, tässä on mainittu vuokrausmenettely ja muu, ja ainakin itse olen saanut kansalaisilta sähköpostia, että kun joku kiinteistö on jonkun kriittisen alueen lähellä, niin kuka sen omistaa ja mitä toimintaa siellä on.

Kaikkiin näihin pitää pikkuhiljaa — ainakin, kun kansalaiset ottavat yhteyttä — suhtautua vakavasti ja katsoa, mitä toimintoja siellä on ja mikä sen tarkoitus on, ja tähän täytyy olla meidän Suomen turvallisuusviranomaisilla mahdollisuus. Jos sitä ei ole, niin sitä pitää parantaa, koska viimeaikaiset tapahtumat Ukrainassa, ja sitä aikaisemminkin, ovat osoittaneet, että joillakin voi olla vihamielisiä tarkoituksia ja se tapahtuu nimenomaan soluttautumalla. Sen takia on hyvä, että eduskunnassa tiukennetaan EU:n ja Eta-alueiden ulkopuolelta tulevien henkilöitten ostomahdollisuutta. Meillä on etuosto-oikeus ja niin pois päin, kilometrirajat, mutta se ei poista sitä käyttötarkoitusta, joka täytyy tapauskohtaisesti pystyä selvittämään.

Täytyy entistä tarkemmin sisäisessä turvallisuudessa suhtautua sekä järjestäytyneeseen rikollisuuteen että näihin ilmiöihin, jotka uhkaavat meidän infraa tai jotakin muuta. Se esi-merkki, mikä ulkomailta tulee, pitää nyt ottaa vakavasti myös Suomessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

Arvoisa puhemies! Näillä ajatuksilla tämä laki varmaan ei jää viimeiseksi, kun me parannamme sisäistä turvallisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Ja edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

19.51 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä on tämä etäisyyskysymys, jonka itsekkin nostin esille, aiheuttanut keskustelua. Jonkin verran olen itse pohtinut valio-kunnan kuulemisten ulkopuolella sitä ja myös käynyt keskustelua siitä, mitä vaikutusta sillä olisi. Tässä edustaja Mäenpää toi myös esille sitä kilometrimäärää ja toisaalta sen vaikeutta, jos se on enempi kuin tuo yksi kilometri. Kyllä asiantuntijat tietysti sitä toivat esille, käytetäänkö sitä itse kiinteistöä siihen rikolliseen toimintaan tai johonkin muuhun tämäntyyppiseen turvallisuutta uhkaavaan toimintaan, ja se on oma kysymyksensä. Toisaalta sitten se, millä tavalla esimerkiksi jotain dronea taikka tämäntyyppistä voidaan lennättää, tapahtuu yleensä muualta kuin näiden kiinteistöjen alueelta.

Mutta yksi sellainen, jonka itse olen aiemminkin tässä salissa esille nostanut, on se, että kyllä silloin täytyy hälytyskellojen soida, jos meillä on tilanne, että venäläinen oligarkki haluaa ostaa ränsistyneen, asuinkelvottoman talon läheltä meidän varuskunta-alueita tai lentokenttien laskeutumisalueita tai jotain muuta. Tämäntyyppiset ovat niitä tilanteita, joissa tietysti miettii, mihin niitä käytetään. Ja on tietysti hyvä ottaa opiksi myös siitä, mitä Ukrainassa tapahtui esimerkiksi ennen sitä, kun Venäjä sinne hyökkäsi. Mitä siellä ne ”ihan tavalliset” venäläiset tekivät. He tekivät merkkauksia pientä korvausta vastaan, merkkasivat näitä kohteita, joita todennäköisesti tällä hetkellä käytetään pommitusten ja ohjusiskujen kohteina, eli infrahankkeita, erilaisia tämäntyyppisiä paikkoja. Eli tällä alalla ja tässä kokonaisuudessa on paljon erilaisia lähestymiskulmia, ja nämä maaomistukset ja kiinteistöt ovat ainoastaan yksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Häkkänen, olkaa hyvä.

19.54 Antti Häkkänen kok: Arvoisa puhemies! Tietyt maat käyttävät kaikkia laaja-alaisen vaikuttamisen keinoja horjuttaakseen demokraattisia maita, ja tämän totuuden kanssa pitää varmaan elää lähivuosisikymmenet — Venäjä, Kiina, Iran ja tietyt muut maat. Tämän takia kaikki yhteiskunnan sektorit pitää peilata jatkossa kansallisen turvallisuuden näkökulman kautta, ja se edellyttää myös eduskunnassa ja valtionhallinnossa ministeriöiden kesken paljon parempaa vuoropuhelua kokonaisturvallisuuden kannalta. Ei voi olla niin, että rajaliikennettä katsotaan vain vaikka viisumipolitiikan näkökulmasta. Se liittyy myös kansalliseen turvallisuuteen, mitä väkeä maahan tulee, kuinka paljon, pystytäänkö sitä kontrolloimaan. Eikä ole pelkästään Maanmittauslaitoksen asia laskea kiinteistökauppoja, vaan sekin voi liittyä kansalliseen turvallisuuteen, omistaako vaikka venäläinen oligarkki tietyiltä keskeisiltä paikoilta kiinteistöjä. Se on turvallisuuspolitiikkaa — samoin energia, tietoverkkojen omistaminen, teknologian tai tiettyjen kriittisten raaka-aineiden ja mineraalien omistaminen, niin kuin EU-komissio on tämän hankkeen nyt käynnistänyt. Nyt on havahduttu siihen, että Euroopalla ja myös Suomella pitää olla tiettyä omavaraisuutta kriisin varalle.

Tässä asiassa on Suomessa myös oltu ulko- ja turvallisuuspolitiikassa pikkuisen naiiveja, ja nyt tätä linjaa ryhdytään korjaamaan. Tämä kiinteistölaki on tässä hyvä ensimmäinen askel, ja ensi vaalikaudelle jää aika paljon tehtävää. Yksi iso asia olisi se, että muutettaisiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

myös meidän päätöksentekorakenteita jonkin verran enemmän kokonaisturvallisuutta suosiviksi ja perustettaisiin tällainen kansallinen turvallisuusneuvosto, jossa pystyttäisiin läpipeilaamaan eri ministeriöiden hallinnonalojen kanssa sitä, syntykö turvallisuushkaa, jos vaikka yrityskauppa tehdään jostain satamaostosta. Tällä hetkellä vain TEMin yrityskauppaosasto katsoo sen asian, että jess, tehdään kauppaa, mutta siellä pitäisi olla myös turvallisuusaspekti mukana. Nämä muutokset täytyy ensi vaalikaudella pistää kuntoon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

19.56 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Tässä ollaan jälleen kerran varsin tärkeän asian äärellä, joka liittyy olennaisesti meidän kokonaisturvallisuuteen. Toisin ehkä tämän yhden esimerkkitapauksen tällaisista kiinteistöomistuksista, jotka ovat merkillisen lähellä meidän ihan oikeasti strategisia pisteitä ja toimipaikkoja.

Satun asumaan semmoisella alueella, jossa on yksi tämän maan lennostotukikohdista, ja poliisityön ohessa ollaan käyty hyvin usein tällä alueella. Kun tämä on myöskin varuskunta-alue, jossa on ampumaratoja ja harjoittelualueita, niin on käyty siellä harjoittelemassa niin ampumista kuin myöskin taktiikkarasteja. Kun tälle alueelle mennään, niin siinä hyvin usein ajetaan sitten erään talon ohi, joka sattuu olemaan venäläisomistuksessa, ja se on herättänyt aina suorastaan pientä huvittuneisuutta, että tämmöisellä alueella voi olla venäläisomistuksessa oleva talo. Sieltä kyllä pystyy tekemään kaikennäköisiä havaintoja niin poliisin toimintaan kuin ihan sotilastoimintaan liittyen. Se on yksi esimerkki siitä, miten me ollaan oltu niin sinisilmäisiä hyvinkin pitkään näissä asioissa ja kuinka voi olla mahdollista se, että tämmöinen valtiollinen toimija on kaikessa rauhassa voinut ulottaa lonkeronsa meidän yhteiskuntaan ja hyvinkin kriittisiin paikkoihin.

Nyt kun me lähdetään tässä todella pitkältä takamatkalta tätä kuromaan, niin se matka on kyllä todella pitkä. Esimerkiksi Ruotsistakin ollaan nyt saatu hyviä esimerkkejä huonossa mielessä, miten esimerkiksi vakoilutoimintaa on juurrutettu sinne jo vuosikymmenien ajan, ja näinhän sitä on tapahtunut myöskin Suomessa. Tietyllä tavalla on todellakin viimeisiä hetkiä ruveta tälle asialle tekemään jotakin, ja tässä pitää edetä hyvin määrätietoisesti, kun nyt sitten ruvetaan näin toimimaan, mutta olisi pitänyt toimia hyvinkin paljon aikaisemmin eikä vasta nyt, niin että kyllä se vaikeata tulee olemaan ja meillä on paljon töitä tehtävänä tässä asiassa. Mutta on hyvä, että toimitaan edes nyt. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 222/2022 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.